

FÖRSLAG OM LAGÄNDRING GÄLLANDE SMÅHUSÄGARES ANSVAR FÖR SNÖRÖJNING M.M. PÅ GÅNGBANOR

Sammanfattning

Sveriges kommuner har i dagsläget laglig rätt att överföra mycket av ansvaret för skötseln av gångbanor på småhusägare. Det rör sig om att på gångbanorna snöröja, halkbekämpa, plocka bort skräp, kratta löv, rensa ogräs samt beskära träd och buskar. När det gäller snöröjning, låter runt 60 procent av Sveriges kommuner småhusägarna skotta deras gångbanor.

Bakgrunden till möjligheten att ålägga småhusägare underhållsansvar för gångbanor, finns i 1868 års ordningsstadga, som i sin tur byggde på vad som gällde i många städer i Sverige sedan tidigare. Nu har vi snöplogar, men på den tiden gällde det att få så många som möjligt att hugga i med snöskyffeln.

Villaägarnas Riksförbund har under tiden december - januari låtit undersöka vem småhusägare anser ska snöröja, plocka bort skräp m.m. på gångbanor. I enkäten anser 84 procent av småhusägarna att kommunen ska ansvara för snöröjningen, se [bilaga 1](#). När det gäller att plocka bort skräp, kratta löv, rensa ogräs samt beskära träd och buskar, anser beroende på fråga mellan 64 och 71 procent av småhusägarna att kommunen ska ta hand om detta. Hela 77 procent av dem som bor vid kommunala gator och har infarter som kan plogas igen, anser att kommunen ska ta ansvaret för att se till att dessa inte plogas igen.

I och med att inte alla till följd av åldersskäl, sjukdom, semester m.m. röjer undan snön och utför halkbekämpning på gångbanorna, varierar kvalitén kraftigt på dagens snöröjning och halkbekämpning. Hur bra de boende utför detta, växlar därför från mycket bra till att inga åtgärder överhuvudtaget vidtas. Effekten blir i praktiken att invånarnas trafiksäkerhet äventyras.

Enligt en rapport från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är en av de främsta orsakerna till fotgängarolyckor dålig snöröjning och halkbekämpning. Av samma rapport framgår att hela 74 procent av fallolyckorna bland fotgängare beror på snö och is. Det är således den klart dominerande orsaken till fallolyckor bland fotgängare. Likaså konstaterar Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) i en rapport från år 2015 följande:

”Att prioritera gång- och cykelbanor vid vinterväghållning verkar vara fördelaktigt både med avseende på skadereducering och med avseende på kostnader för vård och sjukskrivningar på grund av skador från halkolyckor”.

Många kan inte till följd av ålder, sjukdom, funktionshinder, semester eller att de befinner sig på arbetet, snöröja gångbanan, men det tar inte lagstiftningen hänsyn till. Den enskilde husägaren kan till och med bli skadeståndsskyldig, om det sker en halkolycka trots att kommunen äger marken samt att gångbanorna nyttjas av allmänheten.

Reglerna för gångbanor är föråldrade, ger sämre underhåll, innebär ett märkligt skadeståndsansvar för annans egendom, leder till fler halkolyckor samt ogillas av småhusägarna. Villaägarnas Riksförbund anser dessutom att reglerna för gångbanor borde vara enhetliga i hela landet. Förbundet föreslår därför att lagstiftningen ändras, på så sätt att kommunerna inte längre ska ha möjlighet, att överföra ansvaret för skötseln av sina gångbanor på småhusägare. Likaså att det i samma lag tydliggörs att kommunerna ska ta ansvaret för att se till att infarterna till småhusfastigheter inte plogas igen.

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning.....	5
Bakgrund till nuvarande lagstiftning.....	5
Konsekvenser av nuvarande lagstiftning	5
Igenplogade infarter	6
Enkät till småhusägare	6
Resultatet i korthet	6
Villaägarnas förslag till lagändring.....	7
Bilaga 1 – Resultat av enkät till småhusägare om skötsel av gångbanor/trottoarer	8

Inledning

Sveriges kommuner har möjlighet att överföra mycket av ansvaret för skötseln av gångbanor på småhusägare. Det rör sig om att på gångbanorna snöröja, halkbekämpa, plocka bort skräp, kratta löv, rensa ogräs samt beskära träd och buskar. Detta följer av 2 och 3 §§ lagen med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning. Den möjligheten gäller för gångbana eller annat för gångtrafiken behövligt område utanför fastigheten. Endast sådan skyldighet som annars skulle ligga på kommunen kan föras över på småhusägare. Runt 60 procent av Sveriges kommuner låter småhusägare skotta kommunernas gångbanor utanför deras småhus¹.

Bakgrund till nuvarande lagstiftning

Bakgrunden till möjligheten att ålägga småhusägare underhållsansvar för gångbanor, finns i 1868 års ordningsstadga, där följande gällde.

”Försummar man att, å tid som av Magistraten bestämmes, omsorgsfullt sopa och rengöra gata, torg och annan allmän plats med trottoarer och rännstenar, ävensom avloppstrumma, samt orenlighet genast inom den för rengöringen bestämda tid bortföra eller därstädes undanskotta, upphugga samt därefter skyndsamt bortföra snö och is; eller underlåter man något av vad Magistraten i övrigt om fullgörandet härav, ävensom till förekommande av olyckshändelser genom halka vintertid, föreskriver, böte från och med fem till och med ett hundra riksdaler.”

1868 års ordningsstadga byggde i sin tur på vad som gällde i många städer i Sverige sedan tidigare.

Det kan sägas ha varit förståeligt att ansvaret för underhåll av gångbanor lades på småhusägare under 1800-talet. Då fanns inte möjlighet att sköta detta med maskiner som snöplogar, sopmaskiner m.m.

De skäl som brukar föras fram idag från dem som är anhängare av att småhusägare ska skotta snö på gångbanor, handlar i huvudsak om att kommunen har begränsade resurser och att kommunen därför är tvungen att prioritera snöröjning och halkbekämpning av trafikleder, bussgator och trafikerade huvudgator istället för villakvarterens gångbanor.

Konsekvenser av nuvarande lagstiftning

I och med att alla inte till följd av åldersskäl, sjukdom, semester m.m. röjer undan snön och utför halkbekämpning på gångbanorna, varierar kvalitén kraftigt på snöröjningen. Det rör sig om allt från mycket bra snöröjning och halkbekämpning till att inga åtgärder överhuvudtaget vidtas. Effekten blir i praktiken att invånarnas trafiksäkerhet äventyras. Bristande snöröjning och halkbekämpning innebär att gångtrafikanter tvingas ut på trafikerade gator med påföljande olycksrisk. Det är inte heller ovanligt att fotgängare halkar och slår sig på grund av dålig snöröjning och halkbekämpning. Troligtvis skulle många skador och mycket lidande aldrig behöva uppstå om kommunen ombesörjde snöröjningen och halkbekämpningen.

---

¹ Enligt en undersökning utförd av Villaägarnas Riksförbund år 2012.

Det går också att ifrågasätta rimligheten i att låta husägare bära detta ansvar i det fall de hindras att utföra arbetet på grund av exempelvis ålder, sjukdom, funktionshinder eller att de helt enkelt är bortresta eller befinner sig på arbetet. Den enskilde husägaren kan bli skadeståndsskyldig om det sker en halkolycka trots att kommunen äger marken samt att gångbanorna nyttjas av allmänheten.

Samhällsekonomiskt skulle det innebära en vinst om antalet olyckor minskar på gångbanorna. Minskade vårdinsatser och sjukskrivningar har en positiv effekt på samhället som helhet.

Enligt en rapport från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) är en av de främsta orsakerna till fotgängarolyckor dålig snöröjning och halkbekämpning. Av samma rapport framgår att hela 74 procent av fallolyckorna bland fotgängare beror på snö och is. Det är således den klart dominerande orsaken till fallolyckor bland fotgängare. Likaså konstaterar Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) i en rapport från år 2015 följande:

”Att prioritera gång- och cykelbanor vid vinterväghållning verkar vara fördelaktigt både med avseende på skadereducering och med avseende på kostnader för vård och sjukskrivningar på grund av skador från halkolyckor”.

Igenplogade infarter

Rent juridiskt talar det mesta för att om småhusägaren har fått sin infart igenplogad och bor vid gata med kommunalt huvudmannaskap eller inom stadsplan, är kommunen skyldig att ta bort snövallen. I praktiken struntar dock ofta kommuner i detta, möjligen till följd av att det inte framgår tydligt i lagen om lagen om gatuhållning och skyltning.

Enkät till småhusägare

Villaägarnas Riksförbund har gjort en webbenkät rörande vad småhusägare anser om underhållsansvaret för gångbanor. Totalt besvarade drygt 3 000 hushåll enkäten under perioden 2018-12-21 till och med 2019-01-22.

Resultatet i korthet

När det gäller ansvaret för snöröjning på gångbanor/trottoarer utanför småhusfastigheten, anser 84 procent av småhusägarna att kommunen ska ansvara för snöröjningen. 12 procent anser att småhusägarna ska ta ansvaret medan 4 procent inte vet.

Vad avser ansvaret för att på gångbanor/trottoarer plocka bort skräp, kratta löv, rensa ogräs samt beskära träd och buskar, anser beroende på fråga mellan 64 och 71 procent av småhusägarna att kommunen ska ta hand om detta.

När det gäller ansvaret för att se till att det inte finns en upplogad snövall, som försvårar framkomligheten, anser 77 procent av dem som bor vid kommunala gator och har infarter som kan plogas igen, att kommunen ska ta ansvaret för att se till att dessa inte plogas igen.

Det fullständiga resultatet av enkäten framgår av bilaga 1.

Villaägarnas förslag till lagändring

Villaägarnas Riksförbund anser att reglerna för småhusägares underhållsansvar för gångbanor/trottoarer är föråldrade, ger sämre underhåll, innebär ett märkligt skadeståndsansvar för annans egendom, leder till fler halkolyckor samt ogillas av småhusägarna.

Reglerna för gångbanor borde dessutom vara enhetliga i hela landet. Förbundet föreslår därför att lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning ändras, på så sätt att kommunerna inte längre ska ha möjlighet, att överföra ansvaret för skötseln av sina gångbanor på småhusägare. Likaså att det i samma lag tydliggörs att kommunerna ska ta ansvaret för att se till att infarterna till småhusfastigheter inte plogas igen

VILLAÄGARNAS RIKSFÖRBUND

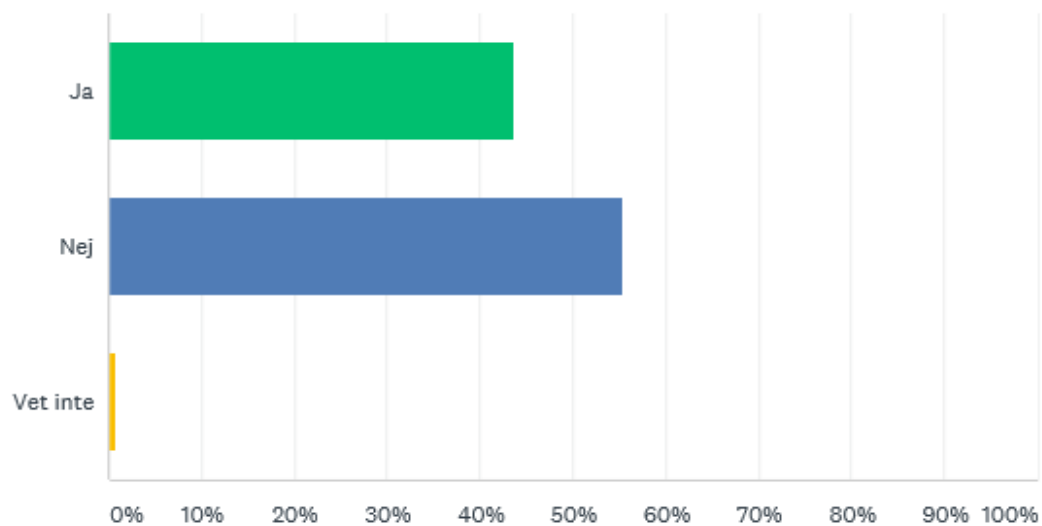
Gunnar Jansson
Förbundsdirektör

Bilaga 1 – Resultat av enkät till småhusägare om skötsel av gångbanor/trottoarer

Har du en gångbana/trottoar utanför din småhusfastighet?

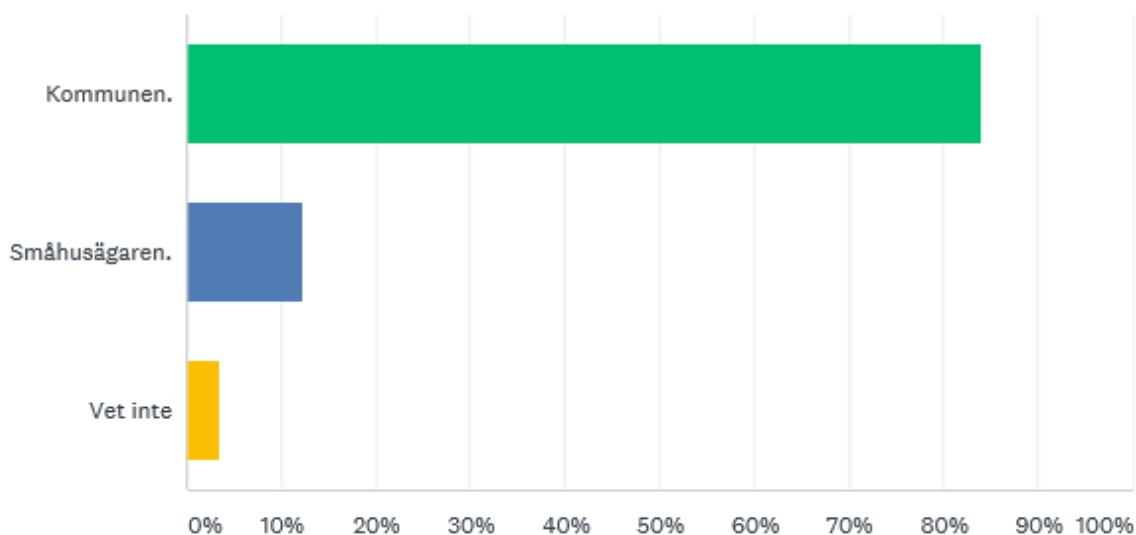
Svarade: 3 022 Hoppade över: 40

SVARSVAL	SVAR	
Ja	43,65%	1 319
Nej	55,53%	1 678
Vet inte	0,83%	25
TOTALT		3 022

Vem tycker du ska ansvara för snöröjningen på gångbanor/trottoarer utanför småhusfastigheter?

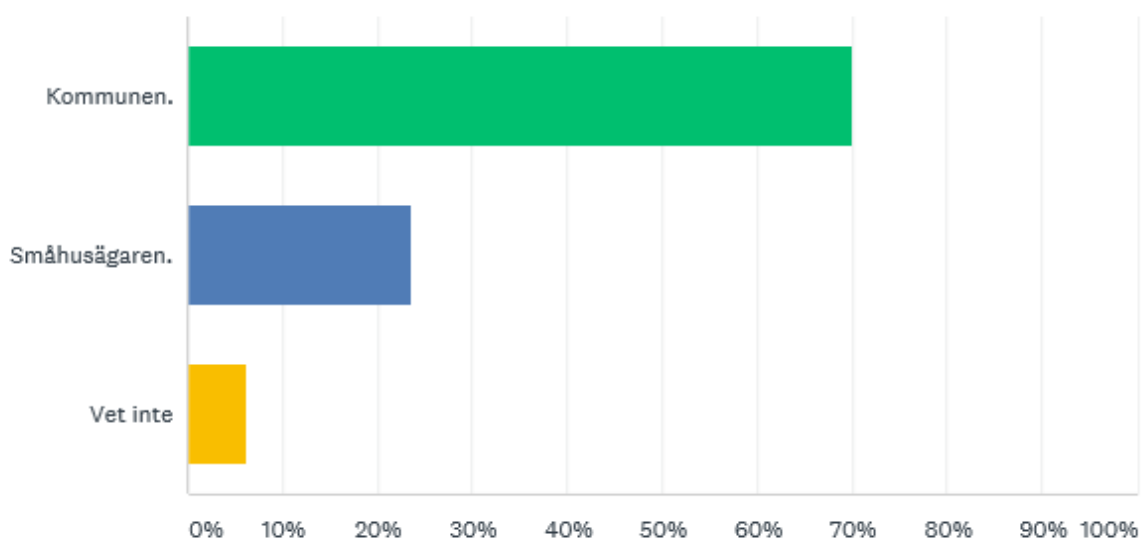
Svarade: 2 983 Hoppade över: 79

SVARSVÄL	SVAR	
Kommunen.	84,11%	2 509
Småhusägaren.	12,27%	366
Vet inte	3,62%	108
TOTALT		2 983

Vem tycker du ska ansvara för att ta bort skräp på gångbanor/trottoarer utanför småhusfastigheter?

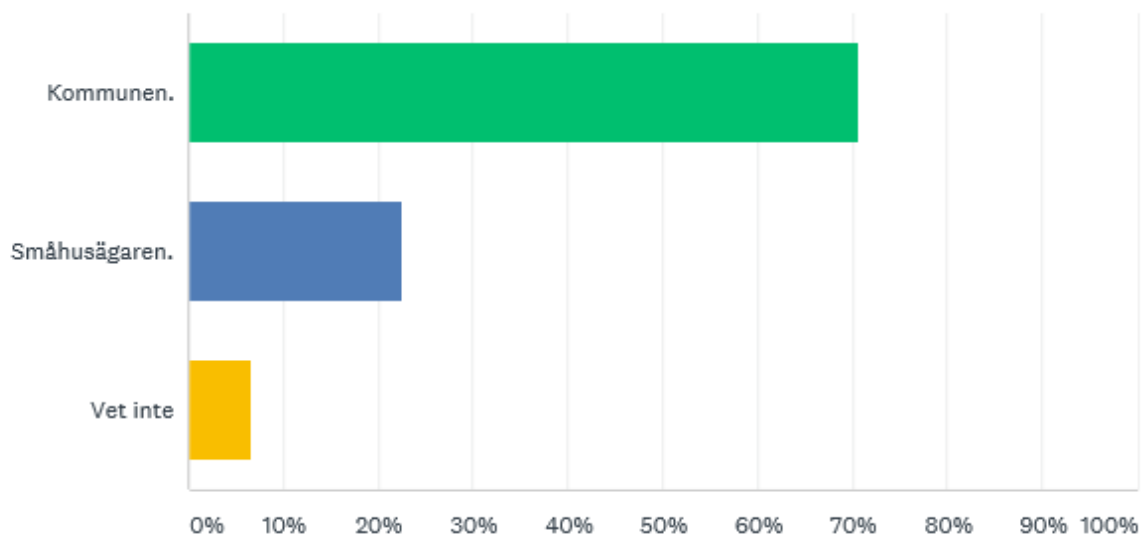
Svarade: 2 983 Hoppade över: 79

SVARSVAL	SVAR	
Kommunen.	70,06%	2 090
Småhusägaren.	23,60%	704
Vet inte	6,34%	189
TOTALT		2 983

Vem tycker du ska ansvara för att rensa ogräs på gångbanor/trottoarer utanför småhusfastigheter?

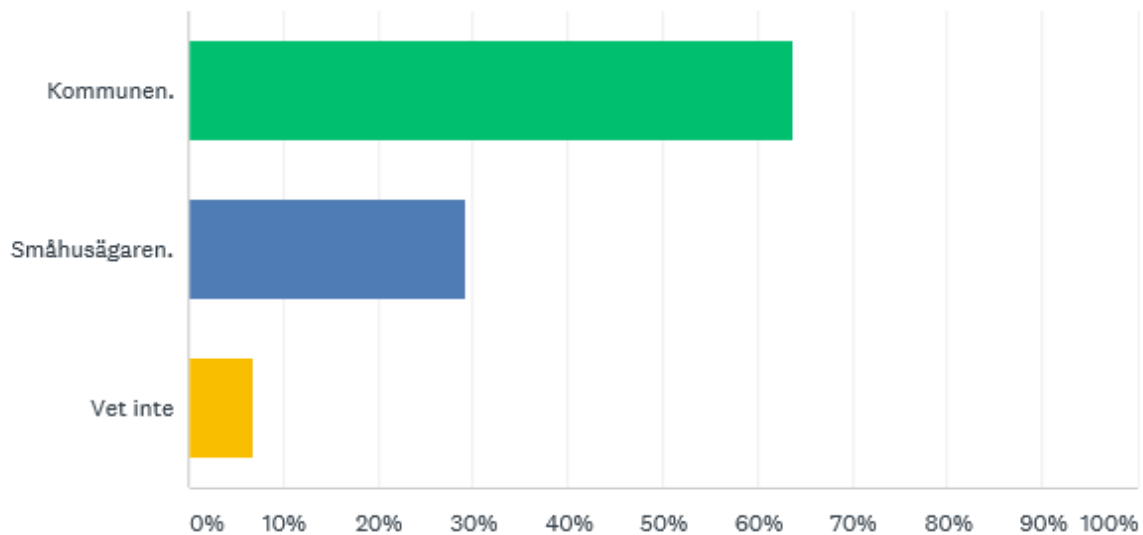
Svarade: 2 980 Hoppade över: 82

SVARSVAL	SVAR	
Kommunen.	70,74%	2 108
Småhusägaren.	22,58%	673
Vet inte	6,68%	199
TOTALT		2 980

Vem tycker du ska ansvara för att kratta bort löv på gångbanor/trottoarer utanför småhusfastigheter?

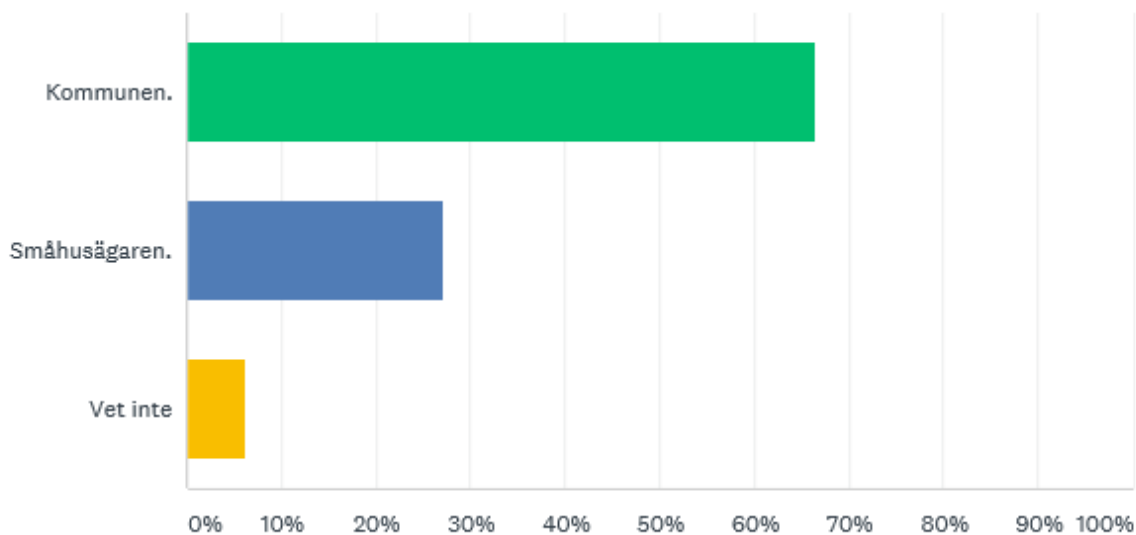
Svarade: 2 981 Hoppade över: 81

SVARSVAL	SVAR	
Kommunen.	63,80%	1 902
Småhusägaren.	29,22%	871
Vet inte	6,98%	208
TOTALT		2 981

Vem tycker du ska ansvara för att beskära träd och buskar på gångbanor/trottoarer utanför småhusfastigheter?

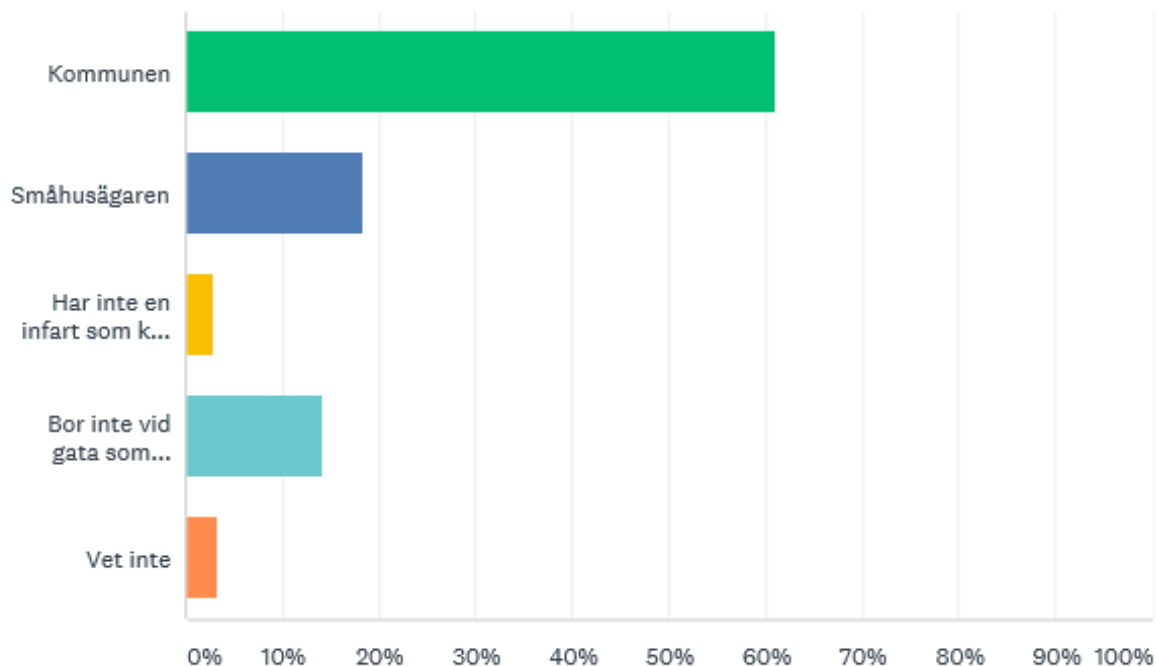
Svarade: 2 987 Hoppade över: 75

SVARSVAL	SVAR	
Kommunen.	66,49%	1 986
Småhusägaren.	27,28%	815
Vet inte	6,23%	186
TOTALT		2 987

Vem anser du ska se till att det inte finns en upplogad snövall framför din infart som försvårar framkomligheten?

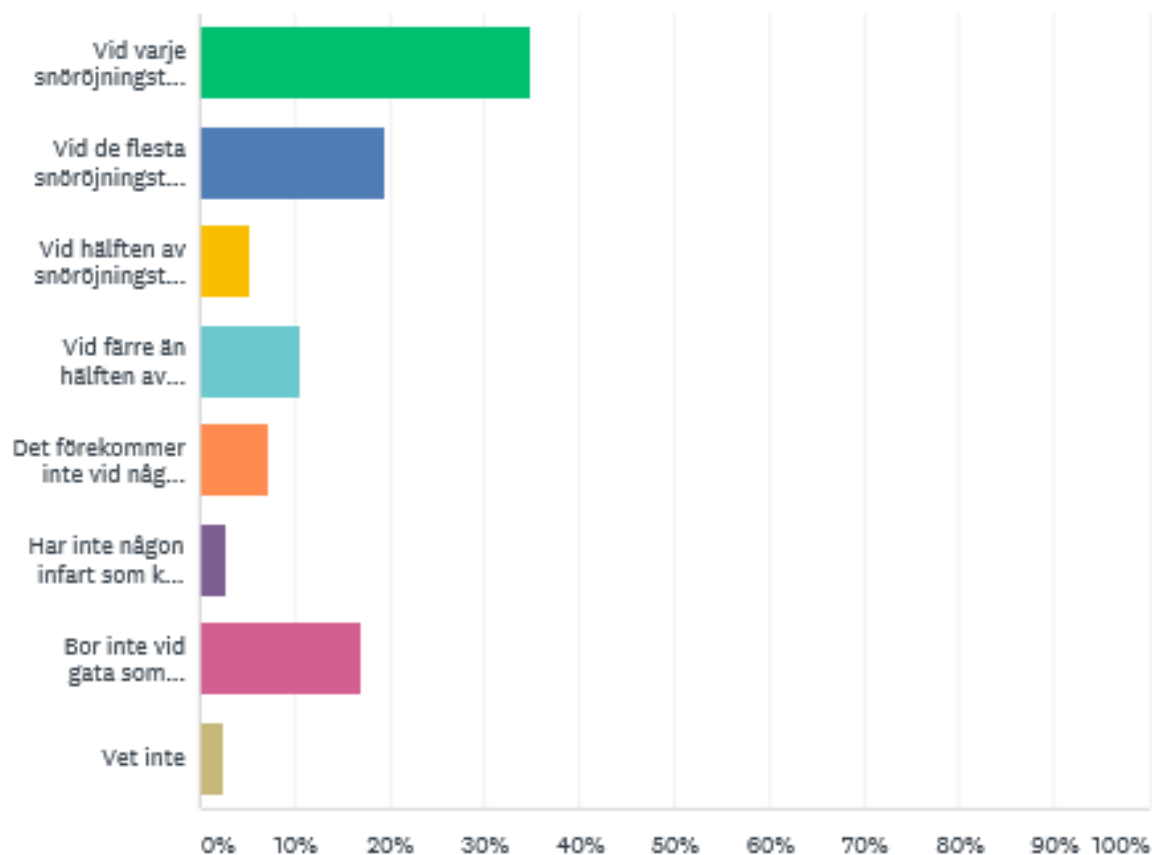
Svarade: 2 943 Hoppade över: 119

SVARSVAL	SVAR	
Kommunen	60,99%	1 795
Småhusägaren	18,42%	542
Har inte en infart som kan plogas igen med en snövall	2,99%	88
Bor inte vid gata som snöröjs i kommunal regi	14,31%	421
Vet inte	3,30%	97
TOTALT		2 943

Förekommer det att kommunen/kommunens entreprenörer plogar upp en snövall framför din infart som försvårar framkomligheten?

Svarade: 2 949 Hoppade över: 113

SVARSVAL	SVAR	
Vid varje snöröjningstillfälle av gatan	35,03%	1 033
Vid de flesta snöröjningstillfällena av gatan	19,50%	575
Vid hälften av snöröjningstillfällena av gatan.	5,26%	155
Vid färre än hälften av snöröjningstillfällena av gatan	10,51%	310
Det förekommer inte vid något snöröjningstillfälle av gatan	7,36%	217
Har inte någon infart som kan plogas igen med en snövall	2,78%	82
Bor inte vid gata som snöröjs i kommunal regi	17,02%	502
Vet inte	2,54%	75
TOTALT		2 949